

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันได้มีการทำวิจัยเก็บหาข้อมูลและหลายกลุ่มได้ให้ความสนใจเกี่ยวกับภูมิปัญญาของชาวบ้านที่เป็นผลิตภัณฑ์ชุมชนและท้องถิ่น (OTOP : Outlet TO On-shelf Peer working) กันอย่างมาก เนื่องจากเป็นนโยบายของรัฐบาลที่ให้การสนับสนุนเพื่อต้องการให้ชาวบ้านได้มีรายได้จากการคิดค้นผลิตภัณฑ์จากวัสดุต่าง ๆ ทั้งในท้องถิ่นและส่วนที่สามารถจัดหาได้ไม่ยากนำมาทำเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่หรือพัฒนาผลิตภัณฑ์เดิมที่มีอยู่แล้ว โดยการร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานของรัฐ เอกชน สถาบันการศึกษาต่าง ๆ จนทำให้ผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการสนับสนุนจากทางตำบล หรืออำเภอมีความนิยมเด่นดังในระดับจังหวัดและระดับประเทศได้อย่างรวดเร็ว ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับแรงสนับสนุนจากในระดับจังหวัด แต่ละตำบล จึงทำให้ผลิตภัณฑ์บางหน่วยงาน บางอำเภอมีผลิตภัณฑ์ที่ไม่สมบูรณ์ในเรื่องของคุณภาพและการจัดการ การประสานงานของหน่วยงานที่รับผิดชอบในการส่งเสริมและการพัฒนาขาดการเป็นเอกภาพ ปัญหางบประมาณการสนับสนุนช่วยเหลือ ความสามารถในการตรวจสอบคุณภาพหรือการรวบรวมกลุ่มของชาวบ้านกันเอง ซึ่งยังมีปัญหากันอยู่มากมาย อาชีพที่เกิดจากภูมิปัญญาชาวบ้านยังเป็นอาชีพที่รัฐส่งเสริมให้เป็นอาชีพเสริมเท่านั้น จึงทำให้การผลิตเป็นไปอย่างไม่ต่อเนื่อง จึงทำให้ผลผลิตที่ออกสู่ท้องตลาด ไม่ค่อยต่อเนื่องและไม่คงที่ จึงทำให้มีการช่วยเหลือและสนับสนุนเพื่อให้ภูมิปัญญาของชุมชนและท้องถิ่นคงอยู่ต่อไป โดยสนับสนุนโครงการผลิตภัณฑ์ชุมชนและท้องถิ่น ซึ่งมีเป้าหมายไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนพึ่งตนเองได้และพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชนรวมทั้งความรู้ความสามารถ เพื่อให้เกิดศักยภาพการแข่งขันในเวทีโลกและการเป็นอยู่ของประชาชนให้อยู่ดีมีสุขตามหลักการของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเป็นเครื่องมือชี้ทิศทางการวิจัยของชาติเพื่อช่วยในการพัฒนาของประเทศได้อย่างจริงจัง

วิบูลย์ ลี้เจริญ (2532 : 129) ได้ให้แนวทางในการสืบสาน และดำรงอยู่ของศิลปหัตถกรรมไว้ว่าท้องถิ่นใด ที่สามารถนำงานศิลปหัตถกรรมมาส่งเสริมให้กลายเป็นสินค้าของที่ระลึกได้ จึงเท่ากับเป็นการสืบทอด และฟื้นฟูฝีมือด้านศิลปหัตถกรรมดั้งเดิม และที่สำคัญ เป็นการเพิ่มมูลค่าให้กับวัสดุที่เป็นทรัพยากรท้องถิ่น ซึ่งมีอยู่เดิมแล้วแต่ยังไม่ได้ใช้ประโยชน์ให้คุ้มค่า ต่อเมื่อนำมาผลิตเป็นสินค้าที่ระลึกก็จะได้ราคาดี เพราะนักท่องเที่ยวเป็นกลุ่มผู้บริโภคที่มีกำลังซื้อสูง รวมทั้งเป็นการสร้างงานสร้างอาชีพให้กับแรงงานในท้องถิ่นซึ่งว่างงาน หรืออาจว่างในฤดูเก็บเกี่ยว โดยสรุปจึงนับเป็นการพัฒนาชนบทที่ได้ผลอย่างสมบูรณ์

สนไชย ฤทธิโชติ (2551 : 11) กล่าวว่าไว้ว่าของที่ระลึกที่สร้างขึ้นจากวัสดุสังเคราะห์ โดยวัสดุสังเคราะห์แต่ละชนิด แต่ละประเภทที่มนุษย์ค้นพบและรู้จักนำมาใช้ในการสร้างผลิตภัณฑ์ ทำให้เกิดรูปแบบผลผลิตผสานสอดคล้องกับคุณสมบัติทางกายภาพของวัสดุนั้น ๆ อยู่เสมอมา ซึ่งคุณสมบัติทางกายภาพของวัสดุแต่ละชนิดนั้นต่างกัน เมื่อนำมาสร้างเป็นผลิตภัณฑ์ก็จะได้รู้ลักษณะผลิตภัณฑ์ที่ไม่เหมือนกัน และกรรมวิธีหรือเทคนิคในการสร้างก็ต่างกัน คุณค่าและความนิยมในการผลิตที่สร้างขึ้นมานั้น จะขึ้นอยู่กับคุณสมบัติทางความรู้สึที่วัสดุแต่ละประเภทที่สามารถแสดงคุณสมบัติให้ปรากฏด้วย เช่น แก้วมีความใส มีประกาย มงมมีความสุกปลั่ง พลาสติกมีสีสนสสวย ปูนปลาสเตอร์มีความขาว เป็นต้น ดังนั้นผลิตภัณฑ์จากวัสดุต่าง ๆ เมื่อสร้างขึ้นก็ถูกจัดแบ่งและเรียกต่างกันตามวัสดุที่สร้าง เช่น เครื่องแก้ว เครื่องทอง ผลิตภัณฑ์โลหะ ผลิตภัณฑ์พลาสติก ผลิตภัณฑ์ปูนปลาสเตอร์ เป็นต้น

ปัจจุบันประชากรของโลกเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ความต้องการความสะดวกสบายของมนุษย์ย่อมมีมากขึ้นต่อความต้องการใช้สอย เครื่องอุปโภคบริโภคในชีวิตประจำวัน แทบจะกล่าวได้ว่าปัจจัย 4 ที่ชีวิตมนุษย์เราดำรงอยู่คือ เสื้อผ้า อาหาร ยารักษาโรค ที่อยู่อาศัย อันเป็นเป้าหมายที่เกี่ยวข้องกับผู้บริโภคทุกรูปแบบโดยตรง จะถึงมือผู้บริโภคในลักษณะที่ไม่มีอะไรห่อหุ้มย่อมเป็นไปได้หรือไม่ได้อย่างเช่น อาหารที่เป็นประเภทเนื้อสัตว์ เมื่อมีการซื้อขาย ย่อมมีบรรจุภัณฑ์เข้ามาเกี่ยวข้องในการนำพากลับบ้าน จะถือหรือนำเนื้อสัตว์สด ๆ โดยไม่มีบรรจุภัณฑ์กลับบ้านย่อมเป็นไปได้หรือไม่ได้ หรือแม้กระทั่งข้าวสารเมื่อเวลาซื้อที่ย่อมมีบรรจุภัณฑ์เข้ามาเกี่ยวข้อง จะหอบข้าวสารกลับบ้านเช่นนั้นก็คงไม่ได้ สำหรับมนุษย์เราที่มีความเจริญแล้ว และปัจจุบันจากความเจริญทางเทคโนโลยี เศรษฐกิจ และสังคม ทำให้เกิดการแข่งขันทางการค้า สินค้าต่าง ๆ ผู้ผลิตแทบทั้งสิ้นจะต้องคำนึงถึงบรรจุภัณฑ์ของเขาโดยทันทีที่ควบคู่มากับสินค้า จึงทำให้มีการคิดค้นหารูปแบบ หาข้อมูล เชื่อมโยงมาจนถึงระบบเศรษฐศาสตร์ และระบบการตลาด จึงทำให้ในปัจจุบันพ่อค้าผู้ผลิตได้ให้ความสำคัญของบรรจุภัณฑ์มาเป็นอันดับแรก เพราะเริ่มเข้าใจและเห็นความสำคัญของสินค้าที่ตนผลิตขึ้นอันมีผลต่อความปลอดภัย และเพื่อลดการสูญเสียแตกหักของสินค้าตลอดจนบรรจุภัณฑ์นั้น ๆ จะโฆษณาตัวเองได้จากบรรจุภัณฑ์นี้เอง (นเร ขอจิตต์เมตต์, 2531 : 2)

จึงนับได้ว่าบรรจุภัณฑ์ที่ใช้ในการบรรจุสินค้าเพื่อการจำหน่าย ซึ่งถือว่าเป็นได้ทั้งศาสตร์และศิลป์ เพราะมีส่วนสำคัญในการตอบสนองความต้องการของผู้ซื้อหรือผู้บริโภค จึงอาจกล่าวได้ว่ากิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นตลอดขบวนการทางการตลาดที่เกี่ยวกับการออกแบบสร้างสรรค์ภาชนะบรรจุหรือหีบห่อให้กับผลิตภัณฑ์ และนอกจากนี้บรรจุภัณฑ์ยังทำหน้าที่ปกป้องคุ้มครองผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่ภายในให้ปลอดภัยสะดวกต่อการขนส่ง เอื้ออำนวยให้เกิดประโยชน์ทางการค้าและปลอดภัยต่อผู้บริโภค (สุดาตวง เรืองรุจิระและปราณี พรรณวิเชียร, 2529 : 35)

จากแนวคิดที่ได้รับการสนับสนุนในการพัฒนาผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์นั้น ผู้วิจัยเล็งเห็นถึงความสำคัญดังกล่าวจึงมีแนวคิดในการนำผลิตภัณฑ์อันเป็นภูมิปัญญาของชุมชนและท้องถิ่นในจังหวัดปทุมธานี อันหมายถึงผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกปูนปลาสเตอร์และบรรจุภัณฑ์ มาพัฒนาเพื่อให้เกิดประโยชน์ด้านการใช้สอยและความสวยงามและเพื่อเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ ให้เป็นของที่ระลึกหรือผลิตภัณฑ์ของชุมชนและท้องถิ่น ที่มีคุณค่าในการสร้างชุมชนให้เข้มแข็งและสามารถพึ่งพาตนเองได้ และเพื่อส่งเสริมผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาไทยให้มีเอกลักษณ์ประจำท้องถิ่นของความเป็นไทย โดยสื่อถึงศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น ความงาม สร้างคุณค่า รวมทั้งการอนุรักษ์สืบสานงานศิลปวัฒนธรรมของจังหวัดปทุมธานีให้สืบต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษารูปแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกปูนปลาสเตอร์และบรรจุภัณฑ์
2. เพื่อพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกปูนปลาสเตอร์และบรรจุภัณฑ์
3. เพื่อถ่ายทอดเทคโนโลยีการพัฒนาารูปแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้รูปแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกปูนปลาสเตอร์และบรรจุภัณฑ์
2. เป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกที่ผลิตจากปูนปลาสเตอร์ เพื่อการจัดจำหน่าย
3. เป็นผลิตภัณฑ์ต้นแบบสำหรับการพัฒนาไปใช้กับวัสดุอื่นหรือผลิตภัณฑ์อื่น

ขอบเขตของการทำวิจัย

1. การวิจัยนี้มุ่งเน้นการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกปูนปลาสเตอร์และบรรจุภัณฑ์ของจังหวัดปทุมธานี สำหรับการจัดจำหน่าย
2. สร้างรูปแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกปูนปลาสเตอร์และบรรจุภัณฑ์ จำนวน 3 ชุด เพื่อเป็นตัวแทนในการสำรวจความพึงพอใจ

นิยามคำศัพท์เฉพาะ

1. ของที่ระลึก หมายถึง สิ่งที่มอบให้หรือเก็บไว้เป็นที่ระลึก

2. ปูนปลาสเตอร์ หมายถึง แคลเซียมซัลเฟต ($\text{CaSO}_4 \cdot 1/2 \text{H}_2\text{O}$) ที่มีลักษณะเป็นผงสีขาวคล้ายปูนขาว ได้จากการเผาypsum ($\text{CaSO}_4 \cdot 2\text{H}_2\text{O}$) ให้ร้อนถึง ๑๒๐ องศา – ๑๓๐ องศา เมื่อนำไปผสมกับน้ำแล้วทิ้งไว้จะแข็งตัวได้เร็วมาก ใช้ประโยชน์ในการหล่อเป็นผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก
3. ออกแบบบรรจุภัณฑ์ หมายถึง กระบวนการออกแบบบรรจุภัณฑ์ของที่ระลึก มีลักษณะเป็นกล่องเพื่อป้องกันและอำนวยความสะดวก และสามารถสื่อสาร สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกปูนปลาสเตอร์
4. ผู้บริโภคผลิตภัณฑ์ หมายถึง ผู้สนใจผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกปูนปลาสเตอร์